

Redactiunea

se afla in

Strat'a lui Leopoldu Nr. 44.

Articolele nefrancate nu se primescu
numai de la correspondintii re-
dactiei „Federatiunii.“ Scrisori
neimportante nu se publica. Articlii tra-
ditiionali si nepublicati se voru arde si nu-
mai la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joi-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siesse lune 5 „ „ „
Pre annulu intregu 10 „ „ „

Pentru Roman'a:

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a timbrale
pentru fiecare-care publicatiune sepa-
ratu. In locul deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitare

de Prenumeratiune la diariulu

FEDERATIUNEA
Semestrulu II. Iuliu—De-
cembre, 1874.

DDi prenumeranti a caroru prenu-
meratiune expira cu finea lui Juniu, a.
v. sunt rogati a-si reinnoi de tim-
pu prenumeratiunea, asemenea si do-
ni d'a avé diariulu nostru se bine-
ca a se insiuna pana la 1/13 Iuliu,
ca respectivii domni se fia feriti
de placerile irregularitatii intru pri-
ma diariului, era administratiunea si
diariu'a de complicatiunile, cari pro-
duc d'in intardarea insinuatiiunii.

DDi prenumeranti, cari remasese
restantia cu pretiulu, sunt rogati
sa voiesca a-si refui catu mai curcu
stelele, ca-ci administratiunea dia-
rii intimpina mari greutati d'in caus'a
neadirei restantielor.

Adress'a (numele, locuinti'a si post'a
ma) se ni-se comunica legibilu si ac-
tu, ca se se incungiure ratecirea
a ocolitur'a esemplarielor, ce totu
nu se intempla cu adrese gressite.
Vechii prenumeranti voru face bine
si adresele lor litografate pre
comitatiunile postali.

Pretiulu a se vedé in frontispiciulu
diariului.

Redactiunea.

B.-Pest'a, 4 Iuliu 1874.
29 Juniu, 1874.

Victoria! Tisza a mantuitu sta-
maghiarese, de tote necasurile, su-
ferinta maghiarese au intarit'o pre se-
pre „sufarintele“ natiunalitati, cari
sufarintele a fi descinsu de la Arpad, le-
a ditu pentru tote timpurile! Asié li
are toturoru diurnaleloru maghi-
ari si maghiaro-judanesi cari vinu
de asta-di a apretia discursulu
dep. Colomanu Tisza, ce l'a tie-
in siedinti'a de eri a camerei de-
tilor din Ungari'a, dreptu respunsu
alce-amarele adevururi, ce au tre-
se asculte de la dlu dep. Dr. Po-
in siedinti'a de alalta-eri. Si sciti
tre in ce modu, pre ce calle si cu ce
de miديوuloce au reusitu dlu Tisza
de minunile de susu? Ecce pre
cum s'a intemplantu.

La desbaterea generale a „novelei
orali“ dlu Politu tiene alalta-eri
discursu, de cari rare ori se potu audí
amer'a Ungariei, pledandu pentru
maghiulu universale. Numitulu de-
tu arreta ratecirile legelatiunei un-
esci, dovedesce tendinti'a de a topi
millionele nemaghiarese in caza-
unei si nedespartitei natiuni ma-
re, arreta neindereptatirile ce indura
natiunalitati si apoi conchide cu o lau-
dele franchetia, ca „Ungari'a séu va
Elvetia orientala, séu nu va fi.“ Di-
diariulu dlu Politu face cea mai viua
opressiune; adevururile rostite de din-
cu, cu voce inalta strabatú pana la
nechi, anim'a si spiretele domniloru
turbura si diurnalistic'a panmaghia-
re vede in dlu Politu pre „cellu mai
sculosu agitatoru.“ Deci „pre elu“
de cine se s'apuce se palmuiesca ade-

verulu? Cine altulu de catu marele li-
beralu, cellu mai mare oratoru allu un-
guriloru — precum insii — si lu-nu-
mescu — carele crede a poté dovedi
chiaru ca de doue ori doi suntu trei —
cine altulu de catu dlu Colomanu Ti-
sza? Ei bine dlu Tisza este omu tare
essactu, deca s'apuca de ce-ve, apoi séu
o face séu o lasa, nu tandalesce. Omulu
ar' fi crediutu, ca unu corifeu de atát'a
vedia, cerendu cuventulu la desbaterea
unui proieptu de lege de atát'a insem-
netate, va arreta cu deosebire bunetatea
séu rentatea acelu proieptu. Dar' pentru
dlu Tisza acest'a este lucru secundariu.
Caus'a principale, contr'a carei-a se
crede chiamatu a se lupta cu tote ar-
mele sofisticiei, este dlu Politu, suntu
natiunalitati. Deci dlu Tisza se sente
indetoratu a dechiará, ca „in momen-
tulu candu domniele lor, maghiarii,
voru crede, ca nu numai singurateci, ci
masse intregu suntu cari vreu se reali-
seze doctrin'a rostita de d. Politu, — in
acellu momentu ne vomu intelni in totu
casulu la Philippii“ — adeca ne vomu
bate, — apoi se apuca a insira buneta-
tile, cu cari maghiarii au incarcatu pre
„nemultiemitoriele“ natiunalitati, cari
— d'ice dsa — au radica arm'a con-
tr'a eliberatoriloru (!) lor, si cari ca-
diendu era (se intielege in lupta
anunciata de dlu Tisza) voru remane
cadiute pana ce era marinosii maghi-
arii le voru radica! — Pre scurtu
dlu Tisza in „marele“ séu discursu
de barbatu de statu maghiarese, dena-
tura assertiuniloru cari vre se le combatta.
suspiciuneza, repete a mii'a ora, ca se
ataca integritatea statului, fara a poté
dovedi: cu ce si prin ce? si in urma
amenintia cu — bataia. Pentru ca totu-
si se se arete catu este de „moderatu“,
inchiaia apoi cu „rogarea“: ca provoca-
tiunile se nu soota cum-va din fire pre
parintii patriei, ca se se abata de la ca-
lea dreptatei si a ecuitatei! ci se cugete
toti, ce urmari au avutu totdeun'a lupt'a
intre frati, se si adduca aminte, ca acellu-a
care li strica lor in acesta tierra si li
fabrica catene, insu-si se baga in elle.“

Pentru acestu discursu apoi „ono-
rat'a casa“ si-esse din pele de bucuria;
aprobári, vivate, applause, ca si candu
ar fi cucerita acu — marea negra. Dupa
onorat'a casa veni apoi press'a, ca se
vestesca urbi et orbi, ca Tisza a desco-
peritu pietr'a intelleptiunei, a mantuitu
tierr'a de periculu ce-o amenintia si a
pusu tote la calle.

In aceste-a am arretatu onor. publicu
cetitoriu marele evinémentu allu dille-
loru acestor'a, despre care diurnalulu
„Reform“ dice ca va in caldi intreg'a
tierra, numai catu si acestu diariu se
teme, ca aceea caldura nu va tiené multu.
Remane, ca-si pana ce discursurile din
cestiune se voru comunicá onor. publ.
cetitoriu — se facemu cate-va reflexi-
siuni la celle intemplate.

Nu aprobamu amenintiarile, faca-se
acelle din ori care parte. Dar' apoi ca
dlu Tisza se-si uite de sene intr'atát'a,
in catu se storea complacerea celloru
mai bine de 400 de commilitari de
ai sei, prin vecinica suspiciunare si
batjocorile a celloru putieni deputati
nemaghiari si a natiuniloru lor, si in
fine a amenintia cu bataia: ast'a este
mai multu de catu efrontu. Pentru ca
trebuie mai multu de catu efronteria,
pentru ca cine-va se dica in fati'a lu-
mei, ca natiunile nemaghiare faurescu
catene maghiariloru. Asculta acolo! Dlu

Tisza et comp. nu-i trebuie tendintie fe-
deralistice, dar' federalismulu lor cu
nemtii lu-sufere buculosu pentru a su-
prematia pre majoritatile nemaghiare si
negermane, si totu-si aceste li faurescu
domniloru catene?! Dlu Tisza vede,
aude, cetesce, scie, ca ministru ungu-
rescu dechiaru, cumca novell'a electo-
rale trebuie se se croesca cum s'a
croitu, pentru natiunalitati, ca aceste se nu se pota
smulge, — scie ca maghiari suntu cari
spunu fara reserva (vedi diurn. „Hon-
véd“ din sept. tr.), ca institutiunea hon-
vediloru este necessaria contra na-
tionalitatiloru, — scie ca nu pen-
tru indereptatirea egale a natiunalitati-
loru s'au facutu legea de unione, ci
pentru intarirea suprematiei maghiare,
si totu-si cuteza a afirma fara sfiela, ca
mielulu turbura ap'a lupului! Duce-ti-ve
amagitoriloru! Ve cunoscemu libera-
lismulu, si nu este multu pana ce tota
lumea ve va cunosce. Nu vi este voue
de dreptu si de dreptate, ci de supre-
matia, ast'a este indolulu la care ve in-
chinati, ast'a o dovediti prin tote faptele
vostre, si daca cine-va ve prinde cu mu-
sc'a pre cacuila: inca voi de catra
padure!

Protestamu solenu, contr'a insinua-
rilor dlu Tisza si contr'a modulu
dsale si a pressei maghiare de a atfia
spiretele si a produca ne'ntiellegeri in
tierra. Chiaru ca dinsulu nice noi nu ne
tememu de amenintiarile dsalle, — ne
sentimu tari prin dreptulu nostru, ce
aperamu si-lu vomu aperi totdaun'a cu
tote armele si pre tote callile legali,
chiaru daca Ddieu intr'atát'a ar orbi
pre contrarii nostri politici, ca se ne
amenintie in fapta cu baionetele fiiloru
si fratiloru nostri.

Salutamu pre d. Politu pentru bar-
batesculu seu discursu si dorimu se aiba
catu de multi spriginitori.

Din partile diecesei Oradane alle
comitatului Satu-mariu

in 10. Jun. 1874.

Onorata Redactiune!

Atatu celle scrise de dlu Simeonu
Stanu in Nri 34. si 40. „Federat.,“
catu si celle comunicate in Nr. 35. prin
dlu „Publicola“ abatendu-se in unele
parti alle lor de la adeveru si ici cole
chiaru vatematorie, nu le potemu lassá,
fara a face la elle reflexiunile recerute
in interessulu adevurului si in parte
repatatiunei nostre.

Ve rogamu dara etc. Primiti etc.
In Satumariu, 15. Jun. 1874.

Sinceri stimatori

(urmeza subscrierile a trei protopopi
si cinci preuti.)

(Observari, informatiuni, destuciri, re-
flessiuni).

Cetindu adress'a „onoru intielleginti mi-
reni“ din Satumariu, publicata in nr. 34. si
apoi artic. pseudonimulu „Publicola“ d'in
nr. 35. „Federat.,“ s'aru poté cugetá, ca
pastorii sufletesci ai poporului rom. (preste
100,000 suf.) de pre territoriulu acestui co-
mitatu, sunt nesce omeni ignoranti, nepesa-
tori chiaru si facia de interesele lor pro-
prie, „scopae dissolutae“, rupti in partide si
scissiiuni, etc.

Subscrierii, in interessulu purulu ade-
veru si pentru a chiarificá lucrulu turbu-
ratu si mistificatiunile tendentiose insenate,
ne sentimu necessitati a face pucine obser-

vári si a da unele desluoiri pentru inform-
atiunea si orientarea multor-a, cari pote si-
voru fi formatu in pripa pareri sinistre de-
spre clerulu rom. din comitatulu Satu-
mariu.

Cu „unii intielleginti mireni“ d'in cot-
talu Satu-mariu si cu adress'a dloru nu
vomu a commora multu, ca-ci suntemu de
accordu deplinu cu reflexiunile facute in
Nr. 37—38. „Fed.“ pr'in dlu protopopu G.
I. Pecurariulu, si ne invoimu prebuccurosi a
se considerá acelle ca disse si in numele
nostru. Apoi acelle predrepte reflexiuni nu
le vedemu de locu debilitate pr'in commu-
nicatele dlu S. Stanu din nr. 40. „Fed.“
Atát'a inse nu aflamu superfluu a spune si
d'in partea nostra dlu S. Stanu, ca clerulu
gr. cat., cellu pucinu asié numitulu cleru
curatu, fara exceptiune, de multu tempu do-
resce sinodele si inca miste, despre ce se
pote convinge dlu S. Stanu et socii, de si-
voru revocá in memoria mai multe corres-
pondintie d'in diariile rom., mai allesu de
la an. 1860. in coce, scrise de preuti gr.
cat. d'in tote diecesele si d'in tote partile.
De atunci nu i-a venitu neci unui intelli-
gentu mireanu a-si esprime, inca pe callea
publicitatiei dorintia de sinode, pana chiaru
acumu dlu S. Stanu et socii. Noi li-espri-
memu si pentru spriginirea acest'a de acu-
mu, recunoscentia nostra sincera si bucuria,
ca voru a se interessá tandem aliquando si
de cause basericesci.

Acumu venimu a cere paciintia ono-
ratului publicu spre a ne poté occupá si eu
celle comunicate, precumu se asseredia, din
comisiune de dlu confrate Publicola.

In ante inse de a ni face reflexiunile
acelle, aflamu necessariu pentru chiarifica-
rea lucrulu si orientarea deplina a onor.
publicu cetitoriu, a enará pe scurtu istori-
culu incidentulu cu amestecarea comitatu-
lui in fipsarea competintieloru preotiesci
gr. c.

Avemu in mana copi'a autentica a es-
trassulu d'in processulu verbalu allu congre-
gatiunei comitatense tienute in 26. Faur. a.
cur., in care s'a ivitu acéta cestiune fa-
tala, — prin urmare vorbimu d'in acte.

In intellesulu acestui processu ver-
balu dlu Antoniu Papp, pretorele cerculu
Baiei-mari cu script'a sa d'in 30. Jan. a.
c. face cunoscutu comitatului, ca in cerculu
seu s'au ivitu frecari si processe intre unii
preoti si poporeni gr. c. d'in dieces'a Gher-
lei, d'in causa, ca preotii pretindu compe-
tintiele de la poporu dupa una schema noua
(din 1873.) publicata pr'in Ordinariatulu
Gherlanu, era poporulu recusa; pr'in ur-
mare si-ie de bunu pretestu dlu Papp An-
tal, de a poté face preotiei rne, pre carea
de dragulu mare o-aru manca se o pota,
intr'unu picu de apa sarata; — se pune deci,
si cu unu fariseismu mascatu intreba de co-
mitatu, „ca ore incurge-va le incassarea pre-
tensiuniloru formate pe temeulu unei scheme
neaplaclitate pr'in Ministeriu si nepublicate
pr'in comitetulu comitatensu, de si acéta
schema se abate de la cea tiparita pr'in co-
mitatu in 1836“?

Comitetulu comitatensu decide, ca sche-
ma d'in 1836. propriaminte addussa in usu
inca in annulu 1756. pr'in eppulu Muncaci-
lui Olsavszky, se se retiparesca si publice
in comitatu, era pretorii (zapocii) se invi-
gileze cu tota rigorea a supr'a strictei ob-
servari a acestei scheme.

In congregatiunea comit. extraordinaria
din 26. Fauru a. c. candu s'a perpetratu
acéta causa si s'a addussu acéta decisiune,
d'in intemplantu nu a fostu de fatia neci
unu preotu rom. (!) d'in membrii comitetulu
comitatensu; daca scieamu inse, ca acéta
causa se va ivi si perpetrá atunci, cu dea-

buna sama ne-amu fi infatiosiatu, — dar lucrulu, bagu sama cu intentiune, s'a tie-nutu in secretu. *) Astfeliu s'a adusu decisiunea numita de nobis sine nobis, — si nu-mai la inceputulu lunei lui Prieru a. c. n'a venit la cunoscintia, ca fulgeulu d'in seninu.

Intru aceste se apropia 16. Prieru, terminulu congregatiunei ordinare de primavera; dar' d'in intemplantu, seu pentru ca era preaprope dupa serbatorile pascoloru, neci la acesta congregatiune nu se infatiosiaza numai chiaru doui preoti rni — membri (G. M. si G. L.) si unu mireanu. Cei doui preoti subscrisiera si insinuara una motiune, in intiellesulu carei'a se proiectasse pr'in densii, ca comitatulu se se puna in contielegere cu ordinarietele concerninti pentru deslegarea acestei cestiuni, respective se recerce pre Ven. Ord. ca se faca scheme noue — corresponditorie cerintieloru timpulu modernu si cursulu baniloru, si mediolocindu aplacidarea acelloru-a pr'in ministeriulu de culte, se le comunice pentru orientare si cu comitatulu, — si pana atunci inse se-si suspenda decisiunea d'in cestiune, lassandu competintiele dupa usulu si praos'a de dieci de anni, si dupa unele ordinatiuni specifice eppesci. Proieptulu (bine motivatu) veni in demaneti'a urmatoria numai de catu la ordinea dillei. Lupt'a o sustiené singuru G. . . M. . . ca-ci G. . . L. . . lpsia. Irritarea comitetului era mare. Singuru comite-tele supremu se pareá a afla de juste motivele d'in proiectu si argumentele dlui G. M. si deci in unele puncte lu-partinia. Ma fiindu-cá G. M. era numai singuru luptatoriu pe langa proiectu, comite-tele supremu i-concesse, per exceptionem, in trei ronduri dreptulu d'a vorbi la acell'a-si obiectu. Oratorele intreba intra altele: „Pentru ce mesura inlicitulu comitatu lefele si competintiele cu doue mesure? un'a d'in seculu trecut si al'a moderna? Care e cea drepta d'in elle . . . De ce vrea adeca a sustiené pentru preotii gr. c. mesur'a vechia de 118. anni, si pentru ce nu sustiene si pentru oficialii sei lefa d'in seculu trecut? pre candu p. e. unu jurassoru avea lefa annuala 50 fl. si una parochia de cisme, — incatu fericitulu si gloriosulu Imperatu Iosifu II. intiellegandu in calletori'a sa pr'in Ungari'a de la unu jurassoru d'in suit'a sa cáta lefa are, i-a respunsu: „ergo tu debes furari!“ — Pentru ce preotii gr. cat. d'in comitatu singuri sunt obiectulu interessarei si ingrigirei inlicitulu comitatu? Pentru ce nu se mesteca comitatulu si in croirea competintieloru pentru preotii coloru-lalte confessiuni de pre territoriuu seu? — Nu cumva comitatulu Satu-mariu voiesce a jocá factia de preotimea gr. cat. rolulu de una mica Prussia? . . . etc.

Assertiunea oratorului, cá comitatulu nu e competentu a decide in cestiunea competintieloru preotiesci si celle doue intrebári mai de pe urma irritara, pre cumu audimu, forte tare pre mai multi membri de ai comitetului comitatensu, in cáte V. comitele Mauritiu Jékey, pe langa totu, cá presiedintele — comite supremu declarasse discussiunea de inchiaata si caus'a de superata, pr'in urmare neci dupa una regula parlamentaria nu mai avea dreptulu de a vorbi la acestu obiectu, totu-si, asié dicendu preste voi'a presiedintelui, luá vorb'a, si respingandu in numele comitetului spressiunile, precumu diceá dsa, suspiciunatorie, alle dlui G. M. se opinti a demustrá contrariulu, cu aceea sofisma, cá nu ore care tendintia de persecutare, ci chiaru d'in contra, sincer'a iubire (udata cu lacrima de crocodilu) cátra preotimea gr. c. a indemnatu comitatulu a se ingrigi pr'in revalidarea si sustinerea schemei (aboletu), cá se nu se mai ivésca frecári intra poporulu si preotii gr. cat. si asié se fia lenisce si pace intra fratii de tote confessiunile.

Resultatulu luptei a fostu, ca motiunea dlora G. M. si G. L. se se predeie comisiunei permanente, ca aducandu-o in combinatiune cu nou'a schema strapusa pre

*) Secretu nesecretu, dar cum se pote cá d'intre membrii rom. ai comitetului se nu se affe neci unulu la adunare? Apoi ce ne totu plangemu in contr'a desconsiderarii, candu acestu peccatu in contra-ne lu comitetu antáiu noi insi-ne. Red.

langua o transcriere de la ven. ordinariatu Gherlanu si addusa in aceea siedintia la tapetu, se refereze si se-si dee opiniunea despre ea in congregatiunea venitoria (la toamna); ce se fia inse pana atunci nu s'a edissu, ci notariulu primariu comitatensu intrebatu in privatu de dlu G. L. disse se ne tienemu de usu. — Preste aceste fesse a trecut si in acestu stadiu se afla cestiunea acest'a la comitatu.

Acumu vomu reveni la celle scrise de confratele Publicola pre care lu-intrebámu fratiesce: pentru ce tinde dsa, a turburá intiellegerea si armoni'a, care easiste in clerulu rnu Satu-mareanu? si de cari daruri divine avemu cea mai mare necesitate, de voimu a face ce-va in interessulu comunu pre terrenulu natiunali si basericescu. Pentru ce cauta D. Publicola, a aflá chiaru si in conferinti'a preutime, despre care scrie scissionsi si partide, candu acolo nu au fostu?

Preutimea rna Satu-mareana appartinetoria de dieces'a Oradana a fostu tennutu inca una conferintia in lunele din urma annulu trecut, allu carei obiectu principialu a fostu votarea si substernerea unei adrese de bineventare noulu eppu diecesanu, precum si altele pregatiri si unele contiellegeri. Decurgandu aceea conferintia in cea mai buna armonia, in urma se adduse si aceea decisiune, ca clerulu Satu-mareanu se asterne Pr. S. Salle, noulu eppu, dupa asediarea sa in Orade, unu memorandu cuprindietoriu de dorintiele, asteptárele si sperantiele clerulu, — era nu, precum vrea a sci dlu „Publicola“, ca unu respunsu la „primulu pastoralu“ allu P. S. Salle, cá-ci pastoralulu seu literale de introducere inca neci nu erau nicairi, nefiindu inca instalatu Eppulu. — Pentru acestu scopu au fostu provocati toti preotii presentu, ca pre una alta conferintia fiitoria, pusa atunci in prospectu se elaborede proieptu pentru memorandulu cestiunatu.

Incidentulu cu schem'a stolaria dede ansa spre conferinti'a pusa in prospectu, care s'a si concliamatu prin Rds. Archidiaconu Tom'a Sierbanu pre 30. Apr. a. c. in cetatea Satu-mariu. Despre acesta conferintia si despre obiectele ei voiesce a referá dlu Publicola; dar spiritulu seu, i-dede indemnulu de a face intortocári si mistificári compromittorie! pentru-cá intru adeveru nu ni potemu intipuf ce motivu va fi avutu dsa de a denaturá adeverulu, a scrie visiuni, cá-ci noi cei subscrisisi inca amu participatu in conferinti'a cestiunata, si amu petrecutu cu atentiune totu decursulu ei, — dar cauta se spunemu sinceru, cá multe d'in celle scrise de dlu „Publicola“ nu s'au intemplantu acolo, acelle sunt numai visiunile dsalle. Conferinti'a a decursu, precum si insu-si dlu „Publicola“ recunosce mai la inceputulu articolulu seu, „in ordine si cu cea mai perfecta iubire fratiesca,“ era noi mai adaugemu: si in cea mai buna contiellegere, fara de neci una disputa apriga. — Dupa deschiderea indatinata prin presiedinte numai de cáte s'a decisu a se face in cestiunea acést'a una representatiune la Pr. S. Sa Eppulu diecesanu, cerendu-i in caus'a acest'a parintiesca ingrigire, — era alt'a la comite-tele supremu si comitetulu comitatensu, declarandu cu totu respectulu, cá preutimea gr. c. nu recunosce comitatulu dreptulu de a fissá scheme pentru proventele beneficioru besericesci, si prin urmare nu primisce decisiunea in privintia schemei desu amintite.

Dupa aceste, avendu doui preoti de indemana doue proiecte de scheme, se luara aceste la revedere si aflandu-se d'in elle un'a mai accomodabila si mai detaiata, dupa unele modificári se primi cu unanimitate, fara ca se-i fi plesnitu cui-va prin minte, cu atátu mai pucinu se fi fostu vorba cá celle doue proiecte de schema representa doue partide, precumu visieda dlu „Publicola.“ — Numai decatu dupa aceea se revocá in memori'a celloru presentu decisiunea conferintiei precedente de a se substernere Eppulu diecesanu unu memorandu pusu in prospectu in aceea conferintia, si fiindu intrebati cei presentu, de are care-va vre unu elaboratu pentru acestu scopu, numai singuru d. G. M. produsse unu proieptu de memorandu, ce-lu avea indemana.

Aci d. „Publicola“ era-si a avutu (in

articuluu seu) visiuni, cá-ci amintesce de doue partide cu doue proiecte atunci, candu neci o partida neci unu proiectu nu a fostu altulu, afara de acestu unicu allu dlui G. M., carele la dorinti'a generala cetindu-se prin auctorulu seu, fu ascultat de toti cu cea mai mare atentiune si primitu in tote punctele salle cu unanimitate. Auctorulu inse, fiindu-cá avusse tempu scurtu pentru elaborarea lui, voi a se considerá proiectulu seu numai ca unu substratu de materia pentru memorandu, lassandu in voi'a dlora notari de a face modificári in stilu. Punctele memorandulu inse s'au primitu si statoritu de conferintia cu unanimitate (numai chiaru la p. 11. d'in schitiarea dlui „Publicola“ si a facutu unu dnu prot. emer. observarea, cá aru fi bine lassatu la o parte). Neci dlu Publicola, neci altulu nime nu a combatutu proiectulu, seu punctele lui, cu atátu mai pucinu s'a produssu cu vre unu contra proieptu.

In Nr. 36. „Fed.“ d. „Publ.“ promitte cá in scurtu va da publicitatiei memorandulu d'in cestiune. (Memorandulu s'a publicatu in Nr. tr. si on. cetitori voru judecá a sup'a celloru inpartesite de D. Publicola.) Despre celle ce le adauge d. Publicola sub asteriscu inca nu mai scie nime nemica, afara de dsa, carele inca va fi cugetatu numai mai tárdiu intru sine asié ce-va, si apoi si-a datu fantasi'a sa de bani gat'a. D'in testulu memorandulu, onor. publicu cetitoriu se va convinge, cá cu motivarea puntulu I. d'in acellu-a, nu s'a opritu proieptulu numai la Tridentu seu si la Florenti'a, ci a mersu pana la simbolulu apostolicu, si cere sinode pre temeulu credintiei intr'un'a, santa, sobornicesca si apostolica besereca; era in cáte a citatu pasagie si d'in conciliulu Tridentinu si de la Leona a tinsu a dice cá insa-si Roma, cu care suntemu uniti in credintia, si pre carea unii o credu contraria disciplinei basericee nostre, inca dispune a se tiene sinode. Argumentulu acestu-a ni se pare forte la loculu seu. Insu-si D. Publicola se contradice candu dice: „proiectulu acest'a esprimendu pana la evidentiá sentiulu commune allu conferintiei, s'a priimitu d'in amende (era-si doue?) „din tote partile“. Ipsissima verba Publicolae. Cine pote, se venia in curatu cu tendinti'a dlui Publicola, dar noi i-spunemu verde, cá nu o intiellegemu.

Mai avemu inca a reflectá pre scurtu numai la unu cuventu scapatu de dlu Publicola. Dice adeca, cá a scrissu articulu seu d'in comisiune. Erte-ne a-lu intrebá: d'in a cui? Cá-ci conferinti'a a datu comisiune notariloru sei, cá se publice simpluminte numai memorandulu carele avea se fia in unele puncte alle salle ca unu echo allu articolulu despre administrarea fundatiuniloru diecesane, publicatu inainte de aceea in „Fed.“ — Cá in specie dlu Publicola avutu-a de la cine-va comisiune seu ba, nu scimu; aceea inse o scimu si suntemu detori a-i spune dsalle, comisiunea conferintiei nu l'au inarcinatu se face, in numele ei, apoteos'a dubia a fericitulu Eppu Szilágyi, neci se dee sfaturi Eppulu Cá-ci in cáte cugetámu noi, Pr. S. Sa de are lipsa de informatiunile si svaturile clerulu seu d'in partile Satu-marene, aceste se cuprindu in insu-si memorandulu amintitu, si la casu de nevoia credemu, cá le va cere si fara a intrebá pre dlu Publicola.

Incheiamu adressandu-ne dlui Publicola si altoru-a, cároru ne cuvine rogarea, cá se lasse mistificarile, scissionsi, ur'a personala, invidi'a si neincrederea; cá-ci cercetatu-ne-au Ddieu cu alte necasuri de ajunsu. Se fimu cu incedere imprumutata se sustinemu, se nutrimu bun'a intiellegere cá-ci toti avemu unulu si acellu-a-si scopu care numai in buna intiellegere lu-potemu ajunge. Concordia res parvas cresunt, discordia etiam maximas dilabuntur.*)

Mai multi preoti Satu-mareni din diecesea Oradana.

*) P. S. Audimu, cá Pr. S. Sa Eppulu Gherlei a emissu pre unu capitulariu d'in gremiu, spre a tiene cu preutimea si mireni Satu-mareni ai diecesei Salle conferintia in caus'a „schemei“ si cá acea conferintia s'a si tienutu in comun'a A. p'a. Despre resultatulu ei credemu, cá voru comunicá

Istori'a Revolutiunii Roman

De La 1821.

Cei carii s'occupa cu literale, sciinti si artele se 'mpartu in doue categorii.

Unii le privescu ca simple instruat ca ornamentatiuni prin care oredu cá voru atrage mai cu inlesnire atentiunea bliculu si dobandi unu locu mai com in societate. Acesti-a au fostu calificati esplotatori seu ca amatori de litere, sciinti si arte. Operele loru potu se placa potu distra, dara numai atátu.

Altii, domniti de idee inalte, preste de simtieminte puternice — nationale umanitare — nu vedu in litere, sciinti si arte de cáte medioloculu d'a-si resp acelle idee, d'a-si satisfaca acelle nobile tieminte. Numai operele acestoru-a facile de lumina pentru una societate, mai printr'a loru labóre se redica cáte trépta, pre care omenirea, suindu-se la tîmi infinite, póte se devina din ce in mai multu domn'a lumii, se s'apropie creatore si se se formeze in adeveru tipulu si asemenarea lui.

Acesta divisiune una data stablu vomu arruncá una rapede privire asu faseloru prin care — in cursu de preste seculu si dinmetate—trech la noi sciinti luata in acceptiune generale — si a apostoloru carii o conservara, o propaga si o infforara.

Mironescii si Cantemirii ultimi apostoli ai sciintiei romane in de Fanarioti: cu intronarea regimelu storu-a sorele ei appune, altarietele i-rama, templele i-se inchidu. Una ta incepe a respandi unu mirosu strain acei timpu de amaru si umilire.

Cu tote acestea vitalitatea natiunii mane s'a probatu prin infruntarea atate secle de calamitati, de aspre vicissitudi de grelle incercári. Nabusite, sugrumata, intr'un'a parte, radiete luminei si silii patriotismulu tisnira dintr'alt'a, chiaru colo de unde nu s'aru fi acceptatu cina

Pre candu scolele nationale disparu cu totulu, pre candu insa-si limb'a era nintiata d'a fi gonita din caminele familii Samuele Miculu, Sínceai, Pa Maioru, Cichindelul Lazaru reaprimu vigurósa-le suflare, sacrulu focu allu sciintie pre altariulu romanismulu strabatu patii si in medioloculu grecismulu ce do in miclele principate de la Dunare, desu consciinti'a nationale, arrunca sementi'a gressulu si passionéza pre Romani pre sciintia, radica si relua vechiulu locu m tátu intre natiunile europene.

Erá si timpulu, — cáci miscarea dussa in occidentu, incépusse a avé si pra-ne óre care iniurari bine-facetorie. piratiunile incépussera a se manifestá dejá Ión Váccarescu strigasse:

Veniti se ne sfatuimu
Ce-aru trebui, cum se fimu!

Cáti-va adeverati boieri, ca Golcii, Campinenii, Vaccarescii, Pacenii favorisara, prin predispositiiloru, devotamentulu lui Lazaru, alle silintie adi le bine-cuventámu.

Moroiu, Asache, Eliade, nariu si altii fura discipulii lui zelosi toti — invetatori si scolari — propu religiunea nationalitatii si pusera fundamentele unei scóle in adeveru romane.

Dupa dinsi urmá una noua generatiune, care, cu Gr. M. Alessandrescu, M. Balcescu, V. Alessandri si mneru D. Bolintineanu — cá se ne pre cei mai distinsi — facu se se c'aventulu e destullu de puternicu, currendu vomu ajunge se nu mai nimicu de invidiatu — pre terrenulu tiei literarie—societatiloru ce ne incoaga.

Din nenorocire inse, dupa cei din miscarea intiellectuale la noi, decatu fi periclitata ca in timpulu Fanarioti cellu pucinu va devia astu-felu, in cátere, sciintiele, artele paru a deveni unu instrumentu, ocaziune de resiatu ornamentu de parada.

cei chiamati spre ce i-si rogámu, cá crulu e de interessu commune. (Paná nime. Red. „Fed.“)

pota servi si de mandatulu preutiescu. Majoritatea accepta testulu originalu.

E. Simonyi presenta unu punctu separatu dupa §. 3. care pote a remasu afara din nebagare de sama. Acellu-a e: „nu potu fi deputati cari dupa positiunea seufunctiunea loru sunt membri camerei boieriloru.“ — Csánády observa, ca §. 1. allu proiept. prevede, ca cei denumiti de guv. se nu fia dep. Csérnátony spriginesce propunerea. Majoritatea o respinge.

A. Lázár la incisulu despre secestrarea diurnelor deputatiloru dice: ca acestea si banii de cortelu sunt medilocele pentru sustinerea vietii deputatului, prin urmare nu potu fi secestrate neci de ministru, neci de usurari. In privinti'a acesta aproba parerea lui Justh, dar lu-intréba pentru ce n'au fostu de asta parerere si atunci, candu camera intr'o sied. inchisa decise secestrarea. (Aprobare.)

Ugron si Schmaus primesce testulu. B. Máriássy, Ö. Kállay si Mukits spriginescu pre Lázár. La votare §. 4. se primesce dupa testulu originalu cu 112 voturi contr'a 97.

L. Kvassay propune unu §. nou, care aru fi se se puna dupa §. 4. „Dacu se deschide concursu contra cutarui deputatu seú daca respectivulu committe vre una crima prevediuta in legea electorala — este silitu a-si depune mandatulu“. Propune mai de parte, ca §-lu acestu-a se remana pendinte pana ce se va face assemene dispusetiune si in legea electorala.

Paczolay primesce propunerea lui Kvassay dar amenarea nu. In loculu acestei-a recumenda urmatoria modificatiune: „Deputatulu, daca ajunge in atari impregiurari, pentru cari perde dreptulu de allegere, este silitu a-si depune mandatulu.“ Asupra acestui casu, va decide camera intr'unu modu correspunditoriu.

Refer. L. Horváth: Amanerea ar fi assemenea cu amanarea legii, deci nu-o primece. Cátu pentru cealalta propunere, comis. centr. va face dispusetiunile necesarie in novell'a elect. Majoritatea respinge ambele propuneri. — §. 5. se primece cu modificarea lui Lükö, ca la alineatulu allu doilea in loculu cuventului „regulamentu“ se se puna „regulamentulu casei.“ §§. 6, si 7. se accepta fara discussiune.

La §. 8. C. Tisza face urm. adaugementu la alineatulu allu treilea: „Sub regul'a acest'a cadu acei-a, cari de la unu postu impreunatu cu lefa dar compatibilu cu deputati'a, sunt denumiti la altu postu totu compatibilu si impreunatu cu solutiune.“

Camer'a primece §. 8. cu modif. lui Tisza. — §. 9. se primt fara observatiune. — La §. 10. Csánády dupa cuventulu: „competinti'a“ propune urmatoriulu passagiu „precum neci in diurnele deputatului.“ Remete si Móricz vorbescu in contr'a modificarel. Camer'a primece testulu orig. — §. 11. se primt nemodificatu. La §. 12 Tombor opinendia elasserea §-lui de órace §. acestu-a se referesce la toti deputatii, asiá dara si la croati. Mai de parte cere ca legea de incompatibilitate se nu se estinda si asupr'a deputatiloru croati ci guvernulu se fia indrumatu ca se faca passii necesari ca si in Croati'a se se faca assemene lege. — Refer. Horváth observa ca legea acest'a se estinde si asupra deputatiloru croati, cari occupa locu in comera dar legea acesta nu vatema pactulu neci prejudeca drepturiloru camerei Croatiei.

Trifunatiu in numele deputatiloru serbi presenta modificare la §. 12 prin care cuvintele din urma: „are valere pentru toti deputatii din camera“ se se lasse afara.

Refer. Horváth pre langa modificatiunile amintite propune urm. adaugementu la §. 12 „Relatiunea dep. croati cátra guv. loru nu se vatema prin legea acest'a.“

Camer'a primece §. lu cu adaugementulu comis. centr.

Cu acest'a se fini debatterea speciale a proieptului.

Siedinti'a se redica la 13/4. d. m.

Bradu, (Comit. Zarandu) 20 Juniu, Onorate Dle Redactoru! Essindu in foia ce redigetii — Nr. 46 — una correspundintia

din Bradu cu data. 2, Jun. (21 Maiu) 1874, in carea unu anonimu ce se gerez de membru allu Comitetalu gymnasiale din Bradu, merge atátu de departe in nerusinatele salle mintiuni, in cátu incrimineza nu numai pre Comitetalu Representantei, ci si pre Representanti'a gymnasialu rom. gr. or. din Bradu precum si pre subsemnatulu ca preside allu Comitetalu si Representei afirmandu: cumcá la candidarea unui professoru pentru una catredra vacante amu fi comissu celle mai grave nelegiuri, am calcatu statutulu etc. etc. me vedu atacatu intr' unu organu publicu nu numai in onorea mea si sanctitatea officieloru ce portu, ci si in onorea mea ca omu privatu in sanctuariulu familiei. Deci neafflandu cu lucrul demnu a me demite in polemie jurnalisticu cu unu astfelu de calumniatoriulu desbracatu de tota pudicitia si somtindu-me curatu in consciinti'a mea spre liniscirea publiculu cetitoriu si a celloru ce nu me cunoscu mai de a aproape, me marginescu numai pre langa declararea d'in parte-mi: Cumca tote acelle assertiuni atátu ce atinge person'a mea in specie cátu si persoanele morale in genere, cuprinse in corespundinti'a amintita, sunt numai mintiuni grossolane, calumnie nerusinate si pure inventiuni. In casu candu calumniatoriulu anonimu va essi cu numele adeveratulu la lupta onesta pre facia, lu voiu intempiná cum se cuvine si voi da deslucirile de lipsa; pana atunci inse nu potu decátu se respingu tote acelle assertiuni false si se stigmatizezu inca odata pre acellu corespundinte de mai „infamulu calumniatoriulu.“

Rugandu-Ve, Dle Red. a da locu etc. Sum, etc.

Nicolau I. Mihaltianu

Protopopu gr. or. a Zarandului, Preside Representantiei si Comitetalu gymnasialu rom. gr. or. din Bradu, direttore gymnasialu si assessore consistorialu in senatulu scolariu.

Multu onoratulu Domnu Petru Branu protopopu si profesore in

Satumare

Opulu D.vostre „Margaritarie“ cu bucuria lam primitu. Mi-scrieti ca dein partiele aceste altii nu s'a prenumeratu nimenca a fora de mine la mentionatulu opu — deca l'voi afla demnu se-lu recomendu si la altii: opulu D.vostre e demnu ca fiesce carele se-lu posieda in biblioteca s'a.

Me voiu sili domnulu meu cátu mi va sta in potentia a-lu recomandá atátu catra colegii miei dein giuru cari, porta numai Economulu (acesta inçá pote nu laru porta, d'ar mise pare ca nulu solvescu dein punga loru, ci dein a baserecei) dein Blasiu; cátu si la altii cari mi-au spusu ca in annulu trecutulu au portatu „Telegrafulu“ si cari dicu ca calendarulu cu potcova dein Sabiu i mai bunu decátu, cellu cu litere totu de acolo — alui Visarionu.

Cumu se imbraciosidia si incoragiadia auctorii nostri, s'a diu de multe ori domnulu meu cu multe ocazioni. — Cellu ce voiesce se scie adeverata volere a opului „Marg“ placai a ceti inca o data Nru 29. allu „Fed.“ a. c. pag. 422. — Dreptu a Ti diu d.vostre intrunu Nru allu „Fed.“ „dupa ce fecunditatea opului — pre semne — nu sta in proportiune cu sterilitatea tempului, si a literaturii nostre de astadi.“

Me servu de acesta ocaziune, spre a Ve rogá domnulu meu se primece asiguranti'a semtiementelor me fratiesci si devotate. M. Panit 1. Juliu 1874. Allu d.vostre: Joanne Teslauanu preutu romanu.

VARIETATI.

* D. Alessandru Marcovicu membru consiliulu medicale superioru este numitu delegatu allu Romaniei la conferinti'a medicale ce se va tiené la Vienn'a in lun'a viitoria.

** Principele Milanu allu Serbiei va cercetá in cursulu lunei Juliu curtile de la Berlinu si Rom'a, pentru a se presentá in persona domnitoriloru Germaniei si Italiei. (La Roum.)

*** D. Constantinu Rosetti-S-

escu fratele principesei Elen'a Cuza, s'a casatoritu cu domnisor'a Sofi'a Doniciu fic'a celebrulu fabulistu romanu Aless. Doniciu. (Cur. de Iassi.)

= Domnitoriulu Romaniei cu domni'a si cu principele Leopoldu (fratele Domnitoriulu, care de cáte-va septemane petrece la Buccuresci) au plecatu sambet'a trec. la manastirea Sinai'a, unde voru sta cáte-va septemane mai nainte d'a plecá la scaldatorie in strainetate. (La Roum.)

— Diarielu d'in Romani'a vorbescu despre vedut'a ce principele de Muntenegru va face Domnitoriulu Romaniei cu inceputulu tomnei si cá cu acesta ocaziune se va face mare concentratiune de ostiri pentru esserociele milit. de tomna in giurulu Buccuresciloru.

(Tis'a florida) In Juniu milione de insecte aripate accoperu suprafaci'a riului Tis'a, unu fenomenu acestu-a despre care poporulu dice cá „Tis'a infloresce.“ Dominec'a trecuta se arretá acestu fenomenu la Seghedinu in tota puterea sa, menuntele sboratorie accoperiau nu numai tota suprafaci'a apei, ci nori d'aceste insecte se redicau in aeru. Elle numai o di gusta placerile vietiei, apoi se arruncá in riu, unde si-affla mormentulu.

Rogare!

Societatea „Petru Maioru“ dupa ce acumu a pusu basa unei bibliotece, care din di in di se inavutiesce, si-tiene de detorintia indispensabile a se ingrigi, ca se procure pre sam'a s'a opurile foricitulu ei patronu Petru Maioru. Deci roga pre acei domni, cari dispunu de esemplarie d'in opurile numitulu autoru si deschilinitu d'in Istoria politica si besericésca a Romaniloru, si cari aru voi a le oferi societatei, pre langa óre-care renumeratiune, se binevoiesca a se adressá in acesta privintia la soc. „Petru Maioru“ (Bpest'a Waitzner-Gasse Nr. 12.) facandu cunoscutu totodata si renumeratiunea, seú preste totu conditiunile pre langa cari aru fi aplicati a-le oferi.

Incredintiámu pre on. domni respectivi, cá voru face unu servitiu forte mare societatei, si preste totu tenerimeii, chiaru intregi colonie romane d'in capital'a Ungariei.

Bpest'a in 1. Jul. 1874.

Comitetulu.

Setri mai noue.

Berlin, 1. Jul. „Corresp. province“ vorbindu despre consideratiunile pacifice ivite in conferinti'a episcopale d'in Fuld'a, dice, cá ori ce incercare de pace ce nu ar sta pre bas'a legiloru constitutionali, este indesiertu.

Paderborn, 2. jul. Eppulu Martinu fù provocatu de tribunalulu districtuale, ca in restimpu de trei dílle se incepa pedeps'a de reclusiune la care au fostu condemnatu.

Madridu, 29. jun. Maresc. Conci'a fù ucisu in batali'a de la Muzo, armat'a remase intacta, Zabala fù numitu commandante supr. ostiriloru de nordu, gener. Cottener fu numitu ministru de resb. si Sagasta presied. consiliulu minist. — Mortea marescalculu Conci'a este mare perdere, dar nu va avé influientia asupr'a operatiuniloru milit. cari se urmeza cu multa energia. — Serrano au sositu la Madridu, 18 tunuri se speduirea cu graba la ostirea nordica.

Vien n'a, 30. jun. Mducele Constantinu plecá asta-di spre Varsavi'a. M. S. imp. lu-petrecú la callea ferrata unde si-luá remasu bunu de la ospele seú. — Comissiunea internationale numita inca in an. trec. intiellegandu-se cu burs'a de grane d'in Vienn'a decise tienerea unui tergu internationale de grane la Vienn'a in díllele 12. si 13. Augustu,

a. c. impreunata cu acestu-a se va totodata espositiune speciale de machi si de instruminte aussiliarie de allariloru, arrangiata de reuniunea industriaria d'in Austri'a infer. Unu articulu d'in edit. de sera a diariulu off. Vienn'a despre conferinti'a sanitaria internationale ce se va deschide mane Vienn'a, face repriviri istorice a staruintieloru d'a se regulá carantim prin modificarea si inlaturarea prescatorulu de inchisore, netrebnice, vessate si impedeconarie de comunicatiune, ceea ce numai prin staruintie intru alle guvernoloru se pote ajunge, car fia inspirate de semtiuri umanitari se desbrace scrupulii minutiosi la c saltare.

Bayonne, 30. jun. Ostirile guvernulu inaintasse victoriose Joi si Vienn'a pana Sambeta la Estella incercandu a luá cu assaltu positiunile mai naltu cari domnescu Estella, aci fusera respinse in desordine, dupa morteá lui Comandantulu fug'a deveni generale, artilieri'a accoperiá retragerea divisiunii Echaguet. Tote tunurile si trenurile au fostu retrase, — perderea Republicaniloru fù 4000 omeni, alle Carlistiloru inca sa mari.

„Albina“

Institutu de creditu si de economie Sabiu.

primece depuneri de capitale si fructificare:

a) pre langa annunciarea ridicarii sensulu statutelor, cu 6% interesse,

b) sub conditiune, d'a se annunti institutulu ridicarea depunerii la 6 lune inainte, cu 6 1/2%;

c) sub conditiune, d'a se annunti institutulu ridicarea depunerii la 12 lune inainte, cu 7% interesse.

Cu privire la conditiunile b) si deponentulu are a se dechiará in depunerii, cá-ci altu-cum inlocarea se privi ca urmata sub conditiunea a).

Interessele incepu cu diu'a, care meza dupa diu'a depunerii si incétau diu'a premergatoria dílle, in care ridica depunerea cu acellu adaussu, cá numai de la acelle capitale se e interesse, cari stau depuse la institutulu pucinu 15 dílle.

Depunerile tramisse prin posta resolu totu deaun'a in diu'a primu prin spedarea libellulu la adressa deponentulu.

Sabiu, 23. Juniu, 1874.

Directiunea institutulu

Burs'a de Vienn'a, 4 Jul. 1874.

Metallice 5%	69
Imprumutulu nat. 5%	73
Sorti din 1860	109
Actiunile bancoi	977
Actiunile instit. de creditu	161
Obligatiuni rurale ung.	59
„ „ Temisiane	74
„ „ Transilvane	141
„ „ Croato-slav.	76
Londonu	111
Argintu	108
Galbenu	582
Napoleond'or	8

ALESSANDRU ROMAN

Propriet., edit. si red. respundiat